ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича) магистратура мутахассислигининг малака талаблари

Тошкент

ЎзР ОЎМТВ
Буйруқ №744
"25" 08 2018 йил

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Сейсмология институти

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2018 йил « 18 » 08 даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

4. ИЛК БОР КИРИТИЛИШИ

Мазкур малака талаблари Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда таянч ОТМга тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	***5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* магистратура мутахассислигининг умумий тавсифи ....**	4
1.1	Қўлланиш соҳаси	4
1.2	*5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг тавсифи	4
2.	***5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар ....**	6
2.1	Магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2.	*5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари	7
3.	***5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар ....**	8
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.2.	Илмий фаолиятга қўйиладиган талаблар..	10
3.3.	*5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми …………………	12

1. *5A140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* магистратура мутахассислигининг умумий таснифи

5A140602 – География (ўрганиш объекти бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи олий таълимнинг дастури амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «магистр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат(лар) берилади.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати, ўқиш шакли ва мос малака (даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва фан дастурининг муддати, ўқиш шакли ва битирувчиларнинг малака(даража)си

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Мутахассисликнинг ўқув режа ва фан дастурлари	Магистр	2 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби *5A140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги олий таълим муассасалари учун мажбурий талаблар мажмуасини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур магистратура мутахассислиги бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда асосий ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабининг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур магистртура мутахассислиги бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул – олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари;

– магистртура мутахассислигининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

– ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

– битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

– олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

– магистратура мутахассисликларидан бирини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган бакалаврлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. *5A140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. *5A140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг соҳалари:

5A140602 – География (ўрганиш объекти бўйича) мутахассислиги – Олий, малака

ошириш ва қайта тайёрлаш, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларида мутахассисликка оид фанларни ўқитиш; Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтларида, давлат бошқаруви органлари, табиатдан фойдаланиш, геоэкология, давлат статистика бошқармаси ва унинг бўлимлари, географик жой номлари билан шуғулланувчи ташкилотлар, шунингдек, ҳар хил шаклдаги мулк, саноат ва бизнес ташкилотларида мутахассисликка оид комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. *5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг объектлари:

– фанлар академияси ва тармоқ илмий-текшириш институтлари ҳамда олий ўқув юртларининг илмий-тадқиқот бўлимлари;

– мос касб-ҳунар коллежлари ва олий таълим муассасаларида педагогик фаолият;

– илмий, техникавий ва технологик масалалар билан боғлиқ академик, илмий тадқиқот ва муассаса ташкилотлари;

– қайта тайёрлаш ва малака ошириш таълим тизими муассасалари;

– давлат статистика қўмитаси бўлимлари;

– ишлаб чиқаришдаги технологик жараёнлар;

– турли мулкчилик шаклидаги ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш корхоналари;

– ташкилий-бошқарув объектлари;

– табиий ресурсларни баҳолаш ва улардан фойдаланиш жараёнлари;

– меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар.

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.3. Мутахассислик бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари

✓ Илмий-тадқиқот фаолияти;

✓ Ишлаб чиқариш фаолияти;

✓ Ташкилий-бошқарув фаолияти;

✓ Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-педагогик ҳамда умумий, ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасаларида педагогик фаолият (ўрнатилган тартибда);

✓ Турли хизматлар кўрсатиш кабиларни ўз ичига олади.

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Мутахассислик бўйича тайёрланган магистрлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. *5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий мослашув имкониятлари:

5А140602 – География (умумий география) мутахассислиги битирувчилари кадрларни қайта тайёрлаш ва улар малакасини ошириш тизимида қўшимча касб таълимини олиши мумкин.

Шунингдек, магистрлар касбий мослашув имкониятларидан келиб чиққан ҳолда кичик бизнес ва тадбиркорлик фаолиятларини ташкил этиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари:

Магистратура битирувчилари магистр академик даражасини олгандан сўнг олий таълим муассасалари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ

ИТИларда докторант ва мустақил изланувчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттириши мумкин.

2. *5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

– илмий дунёқарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асосини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши;

– ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиши;

– ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил тахлил қилиш қобилиятига эга бўлиши;

– миллий маънавий ва умуминсоний қадриятлар бўйича ўз нуқтаи назарини оғзаки ва ёзма баён этиши, миллий ғоянинг назарий асосларни англаган ҳолда “Озод ва обод ватан, эркин ва фаровон ҳаёт қуриш” бош ғоясининг моҳиятини ҳамда унинг асосий ғоялар билан мутаносиблиги ва фарқини билиши;

– табиат ва жамиятда юз бераётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, инсоннинг маънавий қиёфаси ҳақида билимларга эга бўлиши, улардан ҳаётда ва касбий фаолиятида ҳамда замонавий илмий тадқиқотларда фойдалана олиши;

– шахснинг инсон, жамият, атроф муҳитга бўлган муносабатини тартибга солувчи ҳуқуқий ва ахлоқий меъёрларни касбий фаолиятида қўллай олиши;

– янги билимларни мустақил ўзлаштира олиши, такомиллаштириши ва ўз меҳнатини илмий асосда ташкил қила билиши;

– ўзининг индивидуал билимларига таянгани ҳолда ижтимоий ва шахсий аҳамиятга эга бўлган муаммоларни тушуниши ва уларни таҳлил қилиши;

– ўз фаолиятида меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдалана билиши;

– фикрлаш маданияти, муайян тафаккур услубига, оғзаки ва ёзма нутқини аниқ баён қилиш қобилиятига эга бўлиши;

– ўзлаштирилган билимларни ижодий танқидий кўриб чиқиш ва таҳлил қилиши, улардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;

– илмий фаолияти натижаларини ҳис қилишга йўналтирилган ижтимоий масъулият шаклланган бўлиши;

– касбий фаолиятда ўзлаштирган фанларнинг асосий қонунларидан фойдаланиши, методларни таснифлаши, методологик тамойиллардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;

– хорижий тиллардан бирини илмий мулоқот ва касбий малака алмашиш воситаси сифатида эгаллаган бўлиши;

– ахборотни тўплаш, сақлаш, уларга ишлов бериш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаши;

– ўзининг касбий фаолиятида асосли мустақил қарорлар қабул қила билиши;

– ахборот, билим, маълумотни бир-биридан фарқлаш малакасига эга бўлиши, ахборот технологияларидан фойдалана олиши;

– бугунги ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларининг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хуружи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш кобилиятига эга бўлиши;

– интернет тармоғидан ахборотларни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш кўникмаларига эга бўлиши;

– педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиши:

– таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашиши;

– илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижда эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаши;

– патент олиш учун иш меъёрий ҳужжатлар тайёрлай олиши;

– давлат, нодавлат ва нотижорат ташкилотлари томонидан эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаш малакаларига эга бўлиши лозим.

Магистр:

– мутахассисликлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;

– мутахассисликлари доирасида танланган мутахассислик бўйича олий таълим муассасаларида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ ИТИларда докторант ва мустақил изланувчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттиришга;

– кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. *5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

– илмий, амалий тадқиқотлар олиб бориш, тажриба натижаларини қайта ишлаш ва улар асосида илмий асосланган хулосалар чиқариш;

– илмий мақолалар тайёрлаш ва таҳрир қилиш;

– интернет тармоғида энг янги илмий, конструкторлик, технологик ва эксплуатацион ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;

– илмий семинар, конференция ва симпозиумларни ташкил этиш, ўтказиш ҳамда фаол иштирок этиш;

– мос мутахассислик мавзуси бўйича илмий лойиҳаларни ишлаб чиқиш;

– ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий шарҳларни ишлаб чиқиш, рефератлар ва библиографияларни тузиш *қобилиятига эга бўлиши лозим*.

– илмий-тадқиқотларни ўтказиш ва янги илмий ҳамда амалий натижаларни олиш қобилиятига эга бўлиши;

– ечилаётган илмий муаммолар ва топшириқларнинг концептуал ва назарий моделларини ишлаб чиқиш *қобилиятига эга бўлиши лозим*.

Ишлаб чиқариш фаолиятида:

– ишлаб чиқариш фаолияти натижалари бўйича маълумотларни қайта ишлаш усулларидан фойдаланиш ва мониторингини олиб бориш;

– фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқариш жараёнига тадбиқ этиш;

– иқтисодий ва ижтимоий самарадорликни баҳолаш;

– амалий фаолиятда инструментал воситаларни ва ишлаб чиқариш муҳитини такомиллаштириш *қобилиятларига эга бўлиши лозим*;

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

– замонавий ахборот технологиялар тизимидан фойдаланиб ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш методлари ҳамда механизмларини ишлаб чиқиш;

– ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш;

– бажарилаётган иш режасини тузиш ва бу ишни назорат қилиш, ишни бажариш учун зарур бўлган ресурсларни режалаштириш, ўз ишининг натижаларини баҳолаш;

– ишлаб чиқариш жараёнларининг атроф-муҳит муҳофазаси, ёнғин, техника ва меҳнат хавфсизлигини талабларига мослигини мониторинг қилиш;

– касбий этика кодексига риоя қилиш *қобилиятига эга бўлиши лозим*.

Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-педагогик ҳамда умумий, ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасаларида педагогик фаолият (ўрнатилган тартибда);

– умумий ўрта, ўрта махсус касб-ҳунар таълим тизимининг таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб назарий, амалий ва лаборатория машғулотларини ўтказиш;

– ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказилишига кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш;

– ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаши;

– замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ноанъанавий ўқув машғулотларини ўтказиш;

– ўқитилаётган фанлар бўйича дарсларни ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни тузиши, тайёрлаш ва расмийлаштириш;

– ўқитилаётган фан бўйича машғулотларни ўтказиш учун ўқитишнинг техник воситаларидан фойдаланиш;

– мустақил таълим ва ижодий қидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва бошқа соҳаларида ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш;

– электрон (e-learning) ва мобил (m-learning) ўқитиш учун ўқув-методик мажмуаларни ишлаб чиқиш;

– узлуксиз таълим тизимининг Давлат таълим стандартлари, Давлат талаблари ва бошқа ўқув-меъёрий ҳужжатларни ишлаб чиқиш *қобилиятига эга бўлиши лозим.*

– **Турли хизматлар кўрсатиш:**

– мутахассислик бўйича табиий географик, табиатни муҳофаза қилиш, геоэкологик, иқтисодий-ижтимоий ва демографик жараёнларга баҳо бериш ҳамда жараёнлар прогнозини ишлаб чиқиш;

– магистр ихтисослигига мос мавзулардаги лойиҳаларни экспертиза қилиш бўйича эксперт гуруҳларида иштирокчи сифатида қатнашиш;

– пуллик таълим хизматларини ташкил этиш ва амалга ошириш;

– ихтисосликка мос мавзу бўйича турли хизматларни кўрсатиш ***қобилиятига эга бўлиши лозим.***

3. *5A140602 - География (ўрганиш объекти бўйича))* магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фанлар дастурлари бакалавриат таълим йўналишининг ўқув режаси ва фанлар дастурлари билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабалар томонидан қуйидаги мажбурий блоклар ўзлаштирилишини назарда тутиши зарур:

умумметодологик фанлар;

мутахассислик фанлари;

илмий фаолият.

Ўқув режа ва фанлар дастурлари мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши лозим.

Талабаларнинг ўқув режа ва фанлар дастурларини ўзлаштиришида ўқув фанларининг бир қанча масалалари ва муаммолари бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқишда ОТМ республика иқтисодиёти ва ижтимоий тармоқлари, бошқарув ва хўжалик юритиш субъектлари учун фундаментал,

айниқса, юқори ва инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларга эга бўлган кадрлар эҳтиёжини ҳамда узвийлик ва узлуксизлик тамойилларини ҳисобга олиши керак.

ОТМлар ўқув режа ва фан дастурини фан, таълим, техника, маданият, санъат, иқтисодиёт, технология ва ижтимоий соҳа ривожланишини ҳисобга олган ҳолда мунтазам равишда янгилаб туриши лозим.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқишда ОТМ томонидан битирувчиларнинг умуммаданий компетенцияларини (ижтимоий ўзаро таъсир, ўз-ўзини ташкил қилиш ва бошқариш, тизимий-фаолият тавсифидаги компетенцияларни) шакллантиришдаги имкониятлари аниқланган бўлиши керак. ОТМ ўзининг ижтимоий-маданий муҳитини шакллантиришга, шахснинг ҳар томонлама ривожланиши учун зарур бўлган шароитларни яратишга масъул.

ОТМ ўқув жараёнини ижтимоий-тарбиявий ривожлантиришга, талабаларнинг ижтимоий ташкилотлар ишида, спорт ва ижодий тўгаракларда, магистрларнинг илмий жамиятларида иштирокига кўмаклашиши лозим.

Компетентли ёндашувни амалга ошириш, ўқув жараёни машғулотларини ташкил этишда фаол ва интерфаол (компьютер симуляторлари, ишбилармонлар ўйини, муайян вазиятларни кўриб чиқиш ва ҳ.к.) шаклларни ўтказишни, талабаларнинг касбий кўникмаларини шакллантириш ва ривожлантириш мақсадида аудиториядан ташқари иш билан биргаликда жаҳон педагогик амалиётида қўлланиладиган замонавий педагогик технологиялар, ўқитишнинг самарали стратегиялари, методлари ва услубларини кенг қўллашни назарда тутиши керак.

Фанларнинг ўқув дастурини шакллантиришда ОТМ талабаларининг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари билан таништиришга, талабалар учун танлов фан (модул, курс) лари мажбурий эканлигини тушунтириши керак.

Талабаларда билим, амалий малака ва кўникмаларни тўлиқ шакллантириш учун ОТМ ўқув режа ва фан дастури ўқув фанлари (модуллари) бўйича лаборатория ишлари ва амалий машғулотларни қамраб олиши керак.

Магистратура мутахассислиги ўқув режасига мувофиқ равишда магистрлик диссертациясининг ҳимояси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Умумметодологик фанлар блоки:

илмий–тадқиқот методологияси, илмий тадқиқотлар асослари, тадқиқот жараёнини тавсифлаш, хулосаларни таърифлаш ва олинган натижаларни баҳолаш, эмпирик ва назарий тадқиқот усулларини фарқлаш, кенгайтирилган тадқиқот режасини ишлаб чиқиш, фундаментал, амалий, инновацион лойиҳаларнинг бир-биридан фаркини билиши;

таълимга технологик ёндашув, ўқув мақсадларини аниқлаштириши, педагогик фаолиятни оқилона режалаштириши ва ташкил этиши;

амалий хорижий тилни ўзлаштириши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг магистратура мутахассисликлари ўқув режаларидаги умумметодологик фанлар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

Мутахассислик фанлари блоки:

геотизимлар, геотизимлар эволюцияси, динамикаси, кўлами ва ўлчамлари, турлари, уларни аниқлаш ва моделлаштириш;

ландшафт тўғрисидаги ғоя ва тушунчаларининг шаклланиши ва ривожланиши, ландшафт планировкаси, ландшафтларни хўжалик мақсадларида баҳолаш, улар тараққиётини прогнозлаш;

табиатдан фойдаланиш стратерияси, табиат ва инсон жамияти, уларнинг бир бутун ҳосила эканлиги, табиат билан инсон ўртасидаги алоқалар ва уларнинг оқибатлари;

география фани тараққиёти ва методологияси, унинг асосий назария ва тушунчалари;

магистратура мутахассислиги бўйича назарий ва амалий билимларни, ўқув ва кўникмаларни шакллантириши;

магистратура мутахассислиги бўйича билимлар базасини яратиш, жамлаш ва улардан фойдаланиш кўникмаларини ривожлантириши;

магистратура мутахассислиги бўйича илмий-тадқиқот ишларини бажариш, касб фаолиятининг кўзланган натижаларига эришишда жараёнларни моделлаштириш ва тизимли ёндашиш борасидаги илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни таъминлаши керак.

Илмий фаолият блоки илмий тадқиқотлар методологияси ўзлаштирилишини, талабалар томонидан ихтисослашган илмий ва таълим муассасаларида илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини назарда тутиши лозим.

Танлов фанлари:

Танлов фанлари таркиби ва мазмуни соҳа бўйича республика ҳамда хориждаги етакчи мутахассис-олимларнинг муаллифлик курслари ва муаммоли маърузалари асосида, шунингдек фан, иқтисодиёт, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талаблари асосида шакллантирилади ҳамда белгиланган аудитория соатларининг машғулот турлари бўйича тақсимоти ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

Курс ишига қўйиладиган талаблар

Курс иши мавзулари масъул кафедра қарори билан мутахассислик фанлари доирасида белгиланиб мазкур фан бўйича олинган билимларни бойитишга хизмат қилиши керак.

3.2. Илмий фаолиятга қўйиладиган талаблар:

Илмий фаолият: илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини, магистрлик диссертациясини тайёрлашни, илмий семинар ва илмий амалиёт (стажировка)ни назарда тутиши лозим.

Илмий-тадқиқот ишларига бўлган талаблар

Илмий-тадқиқот иши ОТМнинг илмий-тадқиқот лабораторияларида, академик ва соҳа илмий-тадқиқот институтларида, корхона ва ташкилотларнинг тадқиқот бўлинмаларида ўтказилади.

Илмий-тадқиқот ишларни таълим муассасаларида, илмий марказларда, чет эл мамлакатларининг корхоналари ва ташкилотларида икки тарафлама ёки бошқа битимлар асосида ўтказишга рухсат этилади.

Илмий-тадқиқот ишининг ҳажми, ташкилий ва илмий-методик таъминланиши кадрлар буюртмачиларининг талабларини ҳисобга олган ҳолда кадрлар тайёрловчи кафедра томонидан ишланган дастурда белгиланади;

Илмий-тадқиқот иши:

– магистратура мутахассислиги бўйича объектлар ва жараёнларнинг намунавий моделлари ва уларни тадқиқот қилиш методикаларини ўрганиш;

– экспериментал тадқиқотларни бажаришда қўлланиладиган стендлар, замонавий аппаратуралар ва бошқа жиҳозларни ўрганиш ва баён қилиш;

– ахборот технологияларининг замонавий воситаларидан фойдаланиб илмий-тадқиқотларни ўтказиш;

– экспериментал тадқиқотлар натижаларига ишлов бериш, уларни таҳлил қилиш ва акс эттириш, хулосалар чиқариш, илмий мақолалар тайёрлаш, тавсияларни ишлаб чиқиш;

– мустақил тадқиқотчилик фаолиятининг амалий кўникмаларини шакллантириш;

– фан, техника ва технологиянинг энг янги ютуқларига асосланган ахборот базаларини қўллай билиш, улардан магистрлик диссертациясини бажаришда фойдаланишни назарда тутади.

Илмий-педагогик ишларга бўлган талаблар

Илмий-педагогик иш, ОТМ ҳамда малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида ўтказилади. Шунингдек, мутахассислигига мос ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасасида ҳам ўтказилиши мумкин. Илмий-педагогик иш икки тарафлама ва бошқа битимлар асосида хориж мамлакатлари олий таълим муассасаларида ҳам ўтказилиши мумкин.

Илмий-педагогик иш:

– замонавий педагогик ва ахборот технологияларидан, ўқув-тарбия ишларининг интерфаол усулларидан фойдаланган ҳолда педагогик фаолият маҳорати ва кўникмаларини шакллантириш;

– ўқув жараёнини илмий-услубий жиҳатдан таъминлашни ташкил этиш, уқув ва кўникмаларини ҳосил қилиши лозим;

шунингдек:

– махсус фанлар бўйича машғулотларнинг ҳар хил турлари: маърузалар, лаборатория ишлари, амалий ва бошқа машғулотларни ўтказиш бўйича стажировка;

– маъруза матнлари ва машғулотларни ўтказиш режаларини тузиш;

– янги педагогик ва ахборот технологияларни ўрганиш ва қўллаш;

– талабалар билимини баҳолашда рейтинг-назорат тизимини қўллаш;

– талабалар мустақил ишини ташкил этиш ва ўқув-методик таъминлашни ўрганиш;

– услубий кўрсатмаларни тузиш;

– тарбиявий ишларни ўтказишни назарда тутади.

Магистрлик диссертациясига бўлган талаблар

Магистрлик диссертацияси мавзулари соҳанинг ривожланиш истиқболи ва фан, таълим, техника, технология, иқтисодиётдаги замонавий ютуқлар ҳамда кадрлар буюртмачиларининг талабларини ҳисобга олган ҳолда олий таълим муассасасининг мутахассислар тайёрловчи кафедраси томонидан белгиланади.

Магистрлик диссертацияси мавзусини танлаш ва илмий раҳбарни тайинлаш биринчи ўқув йилининг биринчи икки ойи давомида амалга оширилади. Ишнинг бажарилиши мос мутахассислик бўйича фан доктори илмий даражаси ёки мутахассислар тайёрловчи кафедра бўйича ушбу таълим муассасасида фаолият кўрсатувчи илмий даража ва илмий унвонга эга бўлган ўқитувчи илмий раҳбарлигида бажарилади. Илмий маслаҳатчилар сифатида Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари, конструкторлик бюролари ҳамда ишлаб чиқаришнинг юқори малакали мутахассислари таклиф қилиниши мумкин.

Магистрлик диссертациясининг мазмуни *тизимлаштирилган кўринишда* илмий-тадқиқот (ёки илмий-техникавий ечим) нинг дастлабки асосларини, унинг бажарилиб боришини ва олинган натижаларини қайд қилиши керак. Бунда илмий асослар (ёки илмий-техникавий ечимлар) ҳар тарафлама таҳлил қилиниши, мавжуд муқобил вариантларда кўриб чиқилиши ва улардан бирининг танланишига асосланиши лозим.

Магистрлик диссертацияси натижалари бўйича олинган маълумотни матн ёки кўргазмали материал кўринишида мустаҳкамланади, унда муаллиф томонидан мавзунинг назарий ёки амалий аҳамияти исботланади. Матн ва кўргазмали материал *ҳажми ва мазмунининг тавсифи* магистрлик диссертацияси мавзусининг йўналиши (илмий ёки илмий-техникавий) ва мутахассислар буюртмачилари талабларига боғлиқ ҳолда мутахассислар тайёрловчи кафедра томонидан белгиланади.

Белгиланган муддатда бажарилган магистрлик диссертацияси Давлат аттестацияси комиссиясига: илмий раҳбар *хулосаси*, соҳа бўйича илмий ходим ёки мутахассиснинг *ташқи тақризи* ва мос мутахассисликнинг магистр таълим дастури бўйича шахсий режа бажарилганлиги ҳақидаги *маълумотнома* билан бирга тақдим этилиши лозим.

Магистрлик диссертацияси Давлат аттестация комиссияси ва жамоа олдида очиқ ҳимоя қилинади.

Илмий семинарга бўлган талаблар

Илмий семинар магистратура талабаларида тадқиқот ишларини олиб бориш ва магистрлик диссертацияларини тайёрлаш кўникмаларини шакллантиришга, магистрантнинг назарий-методологик тайёргарлигини чуқурлаштириш ва йўналтиришга, илмий-тадқиқот фаолияти технологияларини амалий эгаллашларини таъминлашга йўналтирилган. Илмий семинарнинг асосий мақсади магистратура талабаларида илмий коммуникация кўникмасини шакллантириш, илмий-тадқиқот иши натижаларини унинг турли босқичларида муҳокамасини ташкил этишдан иборат. Илмий семинар ОТМ да ёки ЎзФА ва тармоқ илмий-тадқиқот институтларида 1, 2, 3 семестрлар мобайнида ўтказилади.

Илмий семинар*:*

– магистрлик диссертацияси мавзуи бўйича манбаларни (дарсликлар, ўқув қўлланмалар, илмий монографиялар, мақолалар, маърузалар, услубий адабиётлар ва ҳ.к.) ўрганиш;

– маълумотларни таҳлил қилиш ва умумлаштириш;

– амалга оширилган тадқиқотлар натижалари бўйича маъруза тайёрлаш ва илмий семинарда маъруза қилишни назарда тутади.

Илмий амалиёт (Стажировка).

Илмий амалиёт илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини бажариш жараёнида амалга оширилади. Илмий амалиёт (Стажировка) магистратура мутахассислиги бўйича мақсадли касбий таълим ўқув режа ва дастурларини ўзлаштириш, магистратура талабаларида илмий-тадқиқот компетенцияларини шакллантириш, таълимни фан ва ишлаб чиқариш билан интеграциясини ривожлантириш йўли орқали магистрлар энг янги илмий-техник ривожланишдаги ютуқлар ҳамда иқтисод, фан, техника, маданият ва соғлиқни сақлаш тармоқларидаги замонавий техника ва технологиялар базасида илмий тадқиқот ишлари, тақозо этганда индивидуал илмий изланиш ва тажриба-синовларни ўтказиш мақсадида ташкил этилади.

Илмий амалиёт (Стажировка):

– илмий тадқиқот олиб бориш, назарий ва амалий билимларни чуқурлаштириши;

– табиий ва ижтимоий-иқтисодий географиянинг бошқа соҳа ва тармоқларидаги замонавий техника ва технологияларда қўлланилиши билан таништириши;

– амалий касбий ва илмий-тадқиқот компетенцияларни шакллантириши;

– касбга самарали мослашувни таъминлаши лозим.

Бунда илмий амалиёт (стажировка)га йўлланган магистратура талабаси ўқув жараёни жадвалини индивидуал график асосида ҳам бажариши кўзда тутилади. Ушбу ҳолатда стажировкани ташкил этиш тартиб-қоидалари амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжат (Низом) асосида олиб борилади.

3.3. *5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)* магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига - 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин. Қолган соатлар ҳажми мустақил таълим учун ажратилади.

Жорий, оралиқ ва якуний аттестацияларни ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурининг умумий ҳажми 2 йиллик ўқув даври учун ҳафталик ўқув юкламалардан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

босқичи сифатида мутахассислик бўйича чуқур фундаментал ва амалий билимлар беришни кўзда тутган ҳолда шакллантирилади.

Фаол ва интерфаол шаклларда ўтказилаётган машғулотларнинг улуши дастурнинг асосий мақсади, талабалар контингенти хусусиятлари ва муайян фан мазмуни билан аниқланади. Талабаларнинг академик гуруҳлари учун маъруза соатлари ҳажми аудитория вақтининг 50 фоизидан ошмаслиги керак. Фан мавзуларининг камида 40 фоизи (умумий юклама ҳажмига нисбатан) мустақил таълим тарзида ўзлаштирилиши лозим.

Талабаларнинг ўқув режалар ва фанлар дастурларини ўзлаштиришида ўқув фанларининг бир қанча масалалари ва муаммолари бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Магистратура мутахассисликлари унинг ўқув режаларига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Ўқишнинг норматив муддати 2 йил бўлганда ўқув жараёни 100 ҳафтани ташкил этиши зарур.

Назарий таълим ва илмий фаолият	54 ҳафта
Илмий амалиёт (стажировка)	21 ҳафта
Аттестациялар	7 ҳафта
Таътиллар	18 ҳафта
Жами	**100 ҳафта**

Таълим дастурини ўзлаштиришда бир қатор масалалар ёки интеграллаштирилган курслар муаммолари бўйича талабаларнинг мустақил таълими кўзда тутилади.

Ўқиш даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланиши зарур:

назарий таълим- 30-45 %;
аттестация - 4-7 %;
таътиллар - 15-20 %;
илмий фаолият - 55-70 %.

Илмий фаолият магистратура талабасининг якка тартибдаги календарь иш режаси асосида амалга оширилади ва қуйидагиларга бўлинади:

илмий тадқиқот иши, илмий-педагогик иш ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш – 40-50 %;
илмий семинар - 10-15 %.
Илмий амалиёт (стажировка) - 35-45 %.

Назарий таълим ҳажми магистратура мутахассислигига қараб қуйидаги тарзда фанлар блоклари бўйича тақсимланади:

умумметодологик фанлар - 16 %;
мутахассислик фанлари - 54 %;
танлов фанлари - 30 %.

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7 Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият жабҳаси, магистрантнинг асосий ўқув режа ва фан дастури (магистрант дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув цикли, илмий-тадқиқот, геотизимлар, ландшафтлар, антропоген ландшафтлар, табиатни муҳофаза қилиш, табиатдан фойдаланиш, география тарихи, инсон ва табиат муносабатлари, арид зоналар табиати, тоғли ўлкалар, табиат комплекслари, геоэкологик муаммолар, иқтисодий ва ижтимоий география, ҳудудий меҳнат тақсимоти, ҳудудий ишлаб чиқариш мажмуаси, иқтисодий географик ўрин, иқтисодий районлаштириш, урбанизация, меҳнат бозори, инвестиция макони, қўшма корхоналар, инфратузилма, ишлаб чиқаришнинг мужассамлашуви, ихтисослашуви, кооперация ва комбинатлашуви, ишлаб чиқариш тармоқларини жойлаштириш, минтақавий иқтисодиёт, минтақавий сиёсат, тиббиёт географияси, нозогеографик вазият.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Ўзбекистон Миллий университети

Ректор_______________проф. А.Р.Марахимов

2018 йил «_04_» ___08______

М.Ў.

ЎзР ФА Сейсмология институти

Директор_______С.С.Хусамиддинов

2018 йил «_04__»___08_______

М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги

Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини

Ривожлантириш маркази

Директор_____________проф. Б.Ҳ.Раҳимов

201_ йил «_____» __08____

М.Ў.

Самарқанд Давлат университети

Ректор_________проф. Р.И.Халмуродов

2018 йил «_07_» ___08____

М.Ў.

Фарғона Давлат университети

Ректор________Р.ҲМаксудов

2018 йил «_07__»____08_______

М.Ў.

Ижодий гуруҳ раиси ва аъзолари

Ижодий гуруҳ раиси ва ўринбосари

Ижодий гуруҳ раиси	**Ш.М.Шарипов**	**География ва табиий ресурслар факультети декани**	
Ижодий гурух раиси ўринбосари	**Н.Қ.Комилова**	**География кафедраси мудири**	

Ижодий гуруҳ аъзолари

Т/р	**Ўқув фанлари (курслар)и нинг номи**	**Таянч ОТМдан**		**Турдош ОТМдан, асосий кадрлар истеъмолчиларидан**	
		Ф.И.Ш., ловозими, илмий даражаси ва унвони	**Имзо**	**Ф.И.Ш., ловозими, илмий даражаси ва унвони**	**Имзо**
2.00	**Мутахассислик фанлари**				
2.01	Геотизимлар ҳақида таълимот	Н.И.Сабитова, г.ф.д., профессор		И.Ҳ.Абдуллаев, г.ф.н., доцент	
2.02	Табиатдан фойдаланиш стратегияси	Ш.М.Шарипов, г.ф.н., доцент		Н.Алимқулов, г.ф.н., доцент	
2.03	География фани тарихи ва назарияси	Н.Қ.Комилова, г.ф.д., доцент		Н.И.Сафарова г.ф.н., доцент	
2.04	Ландшафт планировкаси	Ш.М.Шарипов, г.ф.н., доцент		В.А.Рафиков, т.ф.д.	
2.05	Тиббиёт географияси ва глобал саломатлик	Н.Қ.Комилова, г.ф.д., доцент		Н.И.Сафарова г.ф.н., доцент	

5А140602 –География (ўрганиш объекти бўйича)
мутахассислиги бўйича тълим дастурининг намунавий тузилиши

1	2	3
1.00	**Умумметодологик фанлар**	**260**
1.01	Илмий-тадқиқот методологияси	65
1.02	Махсус фанларни ўқитиш методикаси	65
1.03	Амалий хорижий тил	130
2.00	**Мутахассисликлар фанлари**	**870**
2.01	Геотизимлар ҳақида таълимот.	185
2.02	Табиатдан фойдаланиш стратегияси	185
2.03	География фани тарихи ва назарияси	185
2.04	Ландшафт планировкаси	130
2.05	Тиббиёт географияси ва глобал саломатлик	185
3.00	**Танлов фанлари**	**490**
	Жами:	**1620**
4.00	**Илмий фаолият**	**2430**
4.01	Илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик иш, магистрлик диссертациясини тайёрлаш	1026
4.02	Илмий семинар	270
4.03	Илмий амалиёт (стажировка)	1134
	Жами:	**4050**
5.00	**Аттестациялар**	**378**
	ҲАММАСИ	**4428**

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талаблари ва ўқув режаларининг ишлаб чиқувчилар ва асосий кадрлар истеъмолчилари ўртасида

К Е Л И Ш У В   Д А Л О Л А Т Н О М А С И

Тошкент ш. "07" 08 2018 й.

Биз қуйида имзо чекувчилар – Ўзбекистон Республикаси ФА Сейсмология институти геоэкология лабораторияси мудири г.ф.д. В.А.Рафиков, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети "География ўқитиш методикаси" кафедраси мудири Н.Алимқулов, Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ректори А.Р.Марахимов билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сонли Қарори билан тасдиқланган "2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури"да белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талаблари ва ўқув режаларининг мазмуни билан танишиб, келишув ҳақида ушбу далолатномани туздик:

5140600 – География;

5А140601 – Иқтисодий ва ижтимоий география (иқтисодий география);

5А140602– География (ўрганиш объекти бўйича).

Юқоридаги бакалавриат таълим йўналиши ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талаблари ва ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида кадрлар истеъмолчилари: Ўзбекистон Республикаси ФА Сейсмология институти геоэкология лабораторияси, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети томонидан қўйилган талаблар инобатга олинган.

Таълим йўналиши бўйича малака талаблари бакавлариат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари учун ўқув режалари ва фанлар дастурлари ҳамда бошқа ҳужжатларни яратиш учун асос ҳисобланади.

Ишлаб чиқилган малака талабларини ўрнатилган тартибда тасдиққа тавсия этилиши мақсадга мувофиқ.

Ўзбекистон Республикаси ФА
Сейсмология институти
Геоэкология лабораторияси мудири, В.А.Рафиков

Низомий номидаги Тошкент давлат
педагогика университети
География ўқитиш методикаси
кафедраси мудири Н.Алимқулов

ЎзМУ ректори А.Р.Марахимов

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети
5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича)
магистратура мутахассислиги бўйича тайёрланган
МАЛАКА ТАЛАБЛАРИГА
ТАҚРИЗ

Мазкур, магистрантларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган умумий талаблари Ўзбекистон олий таълим тизимида малакали кадрлар – магистрантлар тайёрлашда муҳим пойдевор ролини ўтайди. Унда талабларнинг қўлланиш соҳаси мутахассисликларнинг умумий тавсифи, магистрантнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар, магистрант асосий таълим дастурларининг мазмуни, магистрант асосий таълим дастурларини ўзлаштириш бўйича амалга ошириладиган шароитларга белгиланган талаблар, магистрант тайёрлаш сифати ва олий таълим муассасалари сифатини баҳолаш замонавий талаблар даражасида шакллантирилган, шунингдек ушбу Малака талабларининг амал қилиш муддати ва бошқалар ўз аксини топган.

Малака талабларининг магистрантнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талабларда умумий малакавий, касбий компетенциялар, магистрантларнинг билим, малака ва кўникмаларига қўйиладиган талаблар замонавий ютуқларни инобатга олинган ҳолда келтирилган.

Ушбу 5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича) магистратура мутахассислик бўйича магистрантларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган умумий талаблар Малака талабилариларига қўйиладиган замонавий талабларни эътиборга олган ҳолда ишлаб чиқилган ва уни тасдиқлаш учун тавсия этиш мумкин.

ЎзФА Сейсмология институти “Геоэкология” лабораторияси мудири — г.ф.д. Рафиқов В.А.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FANLAR AKADEMIYASI G'.MAVLONOV NOMIDAGI SEYSMOLOGIYA INSTITUTI DEVONXONA

МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ ТОМОНИДАН 5А140602 – ГЕОГРАФИЯ (ЎРГАНИШ ОБЪЕКТИ БЎЙИЧА) МАГИСТРАТУРА МУТАХАССИСЛИГИ БЎЙИЧА ТАЙЁРЛАНГАН МАЛАКА ТАЛАБЛАРИГА

ТАҚРИЗ

Ўзбекистонда ёш авлодни баркамол қилиб тарбиялаш, юқори малакали кадрлар тайёрлаш масаласига давлатимиз томонидан катта эътибор қаратилмоқда. Буларнинг натижасида мустақиллик даврида янги, замонавий Давлат таълим стандартлари ишлаб чиқилди, фан дастурлари яратилди ҳамда улар мунтазам такомиллаштирилиб борилмоқда.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Миллий университети томонидан 5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича тайёрланган мазкур Малака талаблари ўз ичига 4 та пунктни қамраб олади. Унда ушбу Малака талабларининг ишлаб чиқиш асослари, қўлланиш соҳаси, мутахассисликнинг тавсифи, магистрантнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар, мутахассислик фанларининг зарурий мазмуни, илова ҳамда библиографик маълумотлар ўз аксини топган.

Мазкур мутахассислик бўйича ишлаб чиқилган Малака талаблари малакали мутахассис бўлиб етишишлари учун асос яратади. Малака талабларидаги мутахассисликнинг *илмий-тадқиқот, ташкилий-бошқарув, педагогик, ишлаб чиқариш, маънавий-маърифий, консалтинг хизмати* фаолияти соҳалари бўйича бўлғуси магистрантларга қўйилган малакавий талаблар тўғри ёритилган. Шунингдек, танлов фанларига алоҳида эътибор берилган ва бунда республикамизнинг бошқа олий ўқув юртларининг хусусиятлари ҳисобга олинган.

Малака талабларида талабалар билиши лозим бўлган билимлар, эгаллашлари керак бўлган кўникма ва малакалар, мутахассислик ҳамда ўқув режадан ўрин олган фанлар нуқтаи назаридан келиб чиқиб шакллантирилган. Бунда ҳозирги замон юқори малакали кадрларига қўйилган талаблар инобатга олинган.

Ушбу 5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича Малака талаблари ҳозирги замон талабларига тўлиқ жавоб беради ва уларни тасдиқлашга тавсия этиш мумкин.

Тошкент Давлат Педагогика университети география ўқитиш методикаси кафедраси мудири г.ф.н., доц. Н.Алимкулов

TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI
TDPU
2
TABIIY FANLAR FAKULTETI

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
Ўзбекистон Миллий университетида "Математика ва табиий фанлар" ўқув-услубий бирлашмасининг 3 -сонли мажлис

БАЁННОМАСИ

"13" 07 2018 йил. **Тошкент ш.**

Қатнашдилар: Д.Х. Джумабаев – бирлашма раиси, ЎзМУ проректори, Д.Талипов – раиси муовуни, ЎзМУ ўқув-услубий бошқарма бошлиғи муовини, бирлашма илмий котиби, бирлашма аъзолари, факультет деканлари, кадрлар буюртмачилари, турдош ОТМлар вакиллари.

КУН ТАРТИБИ:

1. Ўзбекистон Миллий университети профессор-ўқитувчилари томонидан хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиш ҳамда уни тасдиқлаш учун тавсия этиш.

ЭШИТИЛДИ:

1. **Д.Х. Джумабаев – ЎзМУ "Математика ва табиий фанлар" ўқув-услубий бирлашмаси раиси.** Ҳурматли мажлис қатнашчилари, кун тартибидаги масала бўйича сўзни бирлашма раис муовуни Д.Талиповга берсак. Марҳамат.

2. **Д.Талипов – ЎзМУ "Математика ва табиий фанлар" ўқув-услубий бирлашмаси раис муовуни.** Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 5 майдаги "Ўзбекистон Республикасида тиббий таълим тизимини янада ислох қилиш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-2959-сонли, 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Републикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги "2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Рспубликасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида"ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги "олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида"ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида университетда тажрибали профессор-ўқитувчилардан иборат ишчи гуруҳ тузилди. Жумладан, География ва табиий ресурслар факультети география кафедраси ишчи гуруҳ аъзолари томонидан қуйидаги 1 та таълим йўналиши ва 3 та магистратура мутахассисликлари бўйича кадрлар истеъмолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида Малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқилди:

Таълим йўналишлари:
5140600-География.
Магистратура мутахассисликлари:
5А140601-Иқтисодий ва ижтимоий география (иқтисодий география).
5А140602-География (ўрганиш объекти бўйича).
5А140603-Геодемография

Уларга ишлаб чиқариш ва ИТИларининг мутахассислари, кадрлар буюрмачилари ва истеъмолчилари, турдош ТДПУ билан келишув баённомаси олинган.

Сизлардан тайёрланган 1 та таълим йўналишлари ва 3 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдиришларингизни сўрайман.

Сўзга чиқдилар:

1. **В.А. Рафиков – ЎзР ФА Сейсмология институти геоэкология лабораторияси мудири (кадрлар буюртмачиси).** Ҳурматли бирлашма аъзолари, География кафедраси профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 3 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини қўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттирган ва меъёр талабларига тўлиқ жавоб беради. Улар олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда география фан соҳасида замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Шунинг учун ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналишлари ва 3 та магистратура

мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллайман ва тасдиқлаш учун тавсия этаман.

2. **Н.Алимкулов – ТДПУ География ўқитиш методикаси кафедраси мудири (Турдош ОТМ вакили).** – ЎзМУда ишлаб чиқилган янги МТ ва ўқув режалар билан танишиб чиқдик. Ушбу МТ ва ўқув режалар бакалавриатура таълим йўналиши ва магистратура мутахассислиги хусусиятларидан келиб чиқиб, замонавий талаблар асосида ишлаб чиқилганини ҳамда уларни ўқув жараёнига тўлиқ тадбиқ этиш мумкинлигини таъкидламоқчиман ва ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллайман ва тасдиқлаш учун тавсия этаман.

3. **Бирлашма аъзоларидан:** доцент А.Эгамбердиев, доцент Х.Б.Никадамбаева ва бошқалар ҳам сўзга чиқиб, ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 3 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини замонавий талаблар асосида тайёрланган, уларда хорижий тажрибалар ҳамда география фанининг барча соҳаларидаги ислоҳатлар инобатга олинган деб таъкидлашдилар. Шунингдек, улар ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 3 та магистратура мутахассисликларининг Малака талаблари ва ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этишдилар.

4. **Д.Х.Джумабаев – бирлашмаси раиси.** География ва табиий ресурслар факультети география кафедраси профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 3 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълим талаблари асосида тайёрланган, уларда Республикамиз чорвачилиги ва ветеринария соҳасида рўй бераётган иқтисодий ислоҳатлар ҳамда ҳалқаро тажрибалар тўлиғича ўз аксини топган деб ўйлайман.

Шунинг учун муҳокамага қўйилган 1 та таълим йўналишлари ва 3 та магистратура мутахассисликларининг Малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллаш ва тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман.

Йиғилиш қарор қилади:

1. Ўзбекистон Миллий университети География ва табиий ресурслар факультети география кафедраси профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 3 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари маъқуллансин.
2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 3 та магистратура мутахассисликларининг Малака талаблари ва ўқув режаларини Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида ташкил қилинган ишчи гуруҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини Ривожлантириш марказига топширилсин.

Мажлис раиси **Д.Х.Джумабаев**

Котиб **Ю.О.Собирхонова**

5А140602 – ГЕОГРАФИЯ (ЎРГАНИШ ОБЪЕКТИ БЎЙИЧА) МАГИСТРАТУРА МУТАХАССИСЛИГИ МАЛАКА ТАЛАБЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИЛИШИГА ТУШУНТИРИШ ХАТИ

5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича) магистратура мутахассисликлари малака талабларини ишлаб чиқишда қуйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланилди:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги "Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги «Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида»ги 343-сонли қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги 3-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2015 йил 15 январдаги "Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 3-сонли Қарори ижросини таъминлаш тўғрисида"ги 12-сонли буйруғи;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-3151-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги "2018-2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида"ги ПҚ-3769-сонли қарори;

Ўзбекистон Републикаси Президентининг 2018 йил5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларни мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровлиислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПҚ-3775-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғи;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги "Олий таълим муассасаларининг янги 2018-2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида"ги 504-сонли буйруғи.

Малака талабини ишлаб чиқишда бакалавриат таълим йўналиши ва магистратура мутахассислиги битирувчиларига кадрлар истеъмолчилар томонидан кўрсатилган малака талаблари ҳисобга олинган.

Олдинги магистратура таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми билан қиёслганда янги малака талаби бўйича магистратура "Умумметодологик фанлар" ва умумий юклама ҳажми 30 %дан 16 %га ўзгартирилди. "Мутахассислик фанлари" блокининг ҳажми 55 %дан 54 %га, "Танлов фанлари" блокнинг ҳажми 15 %дан 30 %га ўзгартирилди.

Ушбу малака талаблари "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг мақсад ва вазифаларини, шунингдек таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Президент, Вазирлар Маҳкамасининг қарор-фармонларини мукаммал амалга оширилишига қаратилган.

Малака талаблари дастурида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний қадриятлар тамойиллари ҳисобга олинди.

Малака талаблари асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий, малакавий кўникма шаклланиши таъминланади.Ушбу малака талаблари халқаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуқлари иқтисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни ҳисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўқув юкламасининг оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди.

Малака талабнинг қулайлиги – унинг бажарилишини назорат қилиш, меъёр ва талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инобатга олинган бўлиб, таълим йўналишининг малака талабини ишлаб чиқишда муҳим аҳамият касб этди.

5А140602 – География (ўрганиш объекти бўйича) магистратура мутахассислигигатажрибада текширувдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меъёрлари киритилди.

Малака талабларини ишлаб чиқишда мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг истиқболлари, жамият эхтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютуқлари, географ кадрларни тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат талим стандартларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Ўзбекистон Миллий университети
ўқув ишлари бўйича проректор **Д.Джумабаев**

5А140602 –География (ўрганиш объекти бўйича) магистратура мутахассислиги ўқув жараёни жадвали ва ўқув режасининг 2017 йилда тасдиқланган ўқув режаси билан қиёсий-солиштирма жадвали

2017 йилдаги ўқув режа бўйича
I. ЎҚУВ ЖАРАЁНИ ЖАДВАЛИ

Ҳафталар

Курс	Сентябр					Октябр				Ноябр					Декабр				Январ					Феврал				Март					Апрел				Май				Июн				Июл				Август				Ўқув жараёни (ҳафталарда): Жами	Назарий таълим ва илмий фаолият	Аттестациялар	Таътиллар	Ҳаммаси
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52					
I																		Т	Т				А																					А	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	42	40	2	10	52
II																		Т	Т				А																			А	Д	Д	Т	Т	Т	Т					42	38	4	6	48
ЖАМИ:																																																					84	78	6	16	100

[ ] Назарий таълим ва илмий фаолият   [Д] Давлат аттестацияси   [А] Аттестация   [Т] Таътиллар

2018 йил ўқув режаси бўйича
I. ЎҚУВ ЖАРАЁНИ ЖАДВАЛИ

Ҳафталар

Курс	Сентябр					Октябр				Ноябр					Декабр				Январь					Февраль				Март					Апрел				Май				Июн				Июл				Август				Ўқув жараёни (ҳафталарда): Жами	Назарий таълим ва илмий фаолият	Илмий амалиёт (стажировка)	Аттестациялар	Таътиллар	Ҳаммаси
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52						
I																			Т	Т	А	А																			А	А	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	40	36		4	12	52
II																			Т	Т	А	А	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	И	Д	Т	Т	Т	Т	Т	Т					40	18	19	3	8	48
Жами																																																					80	54	19	7	20	100

[ ] Назарий таълим ва илмий фаолият   [Д] Давлат аттестацияси   [И] Илмий амалиёт (стажировка)   [А] Аттестация   [Т] Таътиллар

II. ЎҚУВ РЕЖАСИ

Т/р	Ўқув фанлари, блок ва фаолият турларининг номлари	2017 йилдаги ўқув режа бўйича Юклама ҳажми, соат ва % да: Умумий	%	Аудитория	2018 йил ўқув режаси бўйича Юклама ҳажми, соат ва % да: Умумий	%	Аудитория	Умумий юклама фарқи +/-	Изоҳ*
1.00	**Умумметодологик фанлар**	**450**	**30**	**300**	**220**	**18**	**144**	**-230**	
1.01	Ўзбекистоннинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиш стратегияси	60		40					Ўқув режадан чиқарилди
1.02	Илмий-тадқиқот методологияси	60		40	54		36	-6	
1.03	Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат	60		40					Ўқув режадан чиқарилди
1.04	Амалий хорижий тил	120		80	112		72	-8	
1.05	Замонавий ахборот коммуникациялари	60		40					Ўқув режадан чиқарилди
	Махсус фанларни ўқитиш методикаси	-		-	54		36	+54	1.02. тартиб рақами билан киритилди
1.06	*Танлов фанлари*	90		60					Ўқув режадан чиқарилди
2.00	**Мутахассислик фанлари**	**834**	**55**	**420**	**672**	**54**	**432**	-162	
2.01	Геотизимлар ҳақида таълимот	160		80	168		108	+8	
2.02	Ландшафт планировкаси	120		60	132		72	+12	
2.03	Табиатдан фойдаланиш стратегияси	160		80					Танлов фанларга киритилди
2.04	География фани методологияси	234		120	168		108	-66	“География фани тарихи ва назарияси” деб ўзгартирилди
2.05	Тиббиёт географияси ва глобал саломатлик	156		80					Танлов фанларга киритилди
	Мутахассисликнинг танлов фанлари	-		-	204		144	**+204**	2.04-тартиб рақам билан киритилди
3.00	**Танлов фанлари**	**228**	**15**	**134**	**342**	**28**	**216**	**+114**	
	Жами	**1512**	**100**	**854**	**1234**	**100**	**792**	**-278**	
4.00	**Илмий фаолият**	**2700**		**1974**	**2708**		**1398**	**+8**	

4.01	Илмий-тадқиқот иши, магистрлик диссертациясини тайёрлаш ва илмий амалиёти	2322		1714	1464		764		Илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик иш, магистрлик диссертациясини тайёрлаш деб ўзгартирилди. Илмий амалиёт 4.03-га ўтказилди ва "Илмий амалиёт (стажировка)" деб номланди.
4.02	Илмий-педагогик иш	378		260					4.01-га бирлаштирилди
	Илмий семинар				404		216		Янги киритилди ва тартиб рақами - 4.02
	Илмий амалиёт (стажировка)				840		418		4.01-дан ажратиб алоҳида 4.03-рақами билан киритилди.
	Хаммаси	**4212**		**2828**					

Изоҳ: 2018 йил ўқув режасида "Умумметодологик фанлар" блокидаги фанлар сони 6 тадан 3 тага, умумий юклама ҳажми 30 %дан 18%га камайтирилди.

"Мутахассислик фанлари" блокидаги 2 та фан "Танлов фанлар" блокига ўтказилди, ўқув юклама ҳажми 55 %дан 54 %га ва "Танлов фанлар" блокининг ўқув юклама ҳажми эса 15 %дан 28 %га ўзгартирилди.

Шу билан бирга аудитория машғулотларининг ҳафталик юкламаси 36 соатдан 30 соатга қисқартирилди.

Ўқув ишлар бўйича проректор **Д.Х.Джумабаев**

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI • O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Милий университети бакалавриат таълим йўналишлари (магистратура мутахассисликлари) учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йўналиши (магистратура мутахассисислиги) битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

Вазирлик (идора)нинг ташкилот (корхона)лари учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги)		Вазирлик (идора)нинг таълим йўналиши (магистратура мутахассисислиги) битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
шифри	**Номи**	
5140600	География	**Битирувчи қўйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:** – география соҳасидаги касбий билимларини амалда қўллаш; – география соҳасидаги билимларни эгаллаш; – билимлари ва маҳоратларидан сифатни таъминлаш ва бошқаришда фойдаланиш; – илмий дунёқарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асосини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши; – ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиши; – миллий маънавий ва умуминсоний қадриятлар бўйича ўз нуқтаи-назарини оғзаки ва ёзма баён этиши, миллий ғоянинг назарий асосларни англаган ҳолда “Озод ва обод ватан, эркин ва фаровон ҳаёт қуриш” бош ғоясининг моҳиятини ҳамда унинг асосий ғоялар билан мутаносиблиги ва фарқини билиши; – табиат ва жамиятда юз бераётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, инсоннинг маънавий қиёфаси ҳақида билимларга эга бўлиши, улардан ҳаётда ва касбий фаолиятида ҳамда замонавий илмий тадқиқотларда фойдалана олиши; – шахснинг инсон, жамият, атроф-муҳитга бўлган муносабатини тартибга солувчи ҳуқуқий ва ахлоқий меъёрларни касбий фаолиятида қўллай олиши; – янги билимларни мустақил ўзлаштира олиши, такомиллаштириши ва ўз меҳнатини илмий асосда ташкил қила билиши; – ўзининг индивидуал билимларига таянган ҳолда ижтимоий ва шахсий аҳамиятга эга бўлган муаммоларни тушуниши ва уларни таҳлил қилиши; –фикрлаш маданияти, муайян тафаккур услубига, оғзаки ва ёзма нутқни аниқ баён қилиш қобилиятига эга бўлиши; –ахборотни тўплаш, сақлаш, уларга ишлов бериш ва улардан фойдаланиш усулларини

		эгаллаши; – ўзининг касбий фаолиятида асосли мустақил қарорлар қабул қила билиши; – ахборот, билим, маълумотни бир-биридан фарқлаш малакасига эга бўлиши, ахборот технологияларидан фойдалана олиши; – бугунги ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларининг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хуружи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш қобилиятига эга бўлиши; – интернет тармоғидан ахборотларни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш кўникмаларига эга бўлиши; – педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиши; – таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашиши; – илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижда эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаши; –атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, ҳаёт фаолияти ҳавфсизлигини таъминлаш, жароҳатланиш ва касбий касалликларни олдини олиш бўйича чора-тадбирларни амалга оширишни билиш; – иш сифати учун масъулиятни ҳис қилиш, ўз билимлари ва маҳоратларидан сифатни бошқариш бўйича фойдалана олиш; инновацион ғоялардан фойдаланишга тайёр бўлиш.
5A140602	География (ўрганиш объекти бўйича)	География (ўрганиш объекти бўйича)таълим йўналиши бўйича бакалаврлар қандай билиши шарт бўлган барча талабларни мутахассислиги бўйича магистр янада юқори даражада бажариши керак. **Бундан ташқари у:** – география соҳасидаги касбий билимларини амалда қўллаши; – индивидуал ва гуруҳларда ишлаши; – фан ва техниканинг замонавий ривожланиш шароитларида география соҳасидаги янги билимларни тезкор эгаллаши; – география соҳасида тезкор қарорлар қабул қилиши; – география жумладан, табиий ва иқтисодий-ижтимоий география соҳасидаги амалий, дастурий воситаларини география амалиётида қўллаши; – билим ва маҳоратларидан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқариш сифатини таъминлаш ва уларни бошқаришда қўллаши; – география соҳасидаги фаолияти натижаларини тўғри баҳолай олиши; – мустақил равишда илмий-тадқиқот олиб бориш, дала амалиёт ва социологик тадқиқотлар ўтказа олиши;

		– илмий ҳамда илмий-техник адабиётларни ўрганиш, тизимли мустақил таҳлил тайёрлаш ва тадқиқот мавзуларига хулосалар бера олиши; – илмий-тадқиқот натижаларини умумлаштириш, замонавий ахборот-коммуникацион технологияларини қўллаган ҳолда илмий нашрларни тайёрлаши; – замонавий педагогик ва ахборот коммуникацион технологиялар, ўқув тарбиявий фаолиятнинг интерактив методларини қўллаган ҳолда педагогик фаолиятни олиб бориши; – махсус фанларни ўқитиш методикасидан фойдаланиш ва уларни такомиллаштириши; – мутахассислик фанлари бўйича маъруза, амалий машғулотларини олиб бориши, ўқув-таништирув, ишлаб чиқариш, дала амалиётларига раҳбарлик қилиши; – ўқув-услубий кўрсатмалар, маъруза матнлари, амалиёт машғулотларидан қўлланмалар, тарқатма материаллар, ўқув ишчи фан дастурларини, календар режа, талабалар билимини рейтинг назорати жадвалини тузиши ва бошқа ўқув-услубий ҳужжатларни тайёрлаши; – талабалар билимини назорат қилишда рейтинг тизими Низомидан тўғри фойдаланиши; – ўз мутахассислик фаолияти ва бошқа турдош касбларга самарали мослаша олиши керак.
5А140601	Иқтисодий география	География таълим йўналиши бўйича бакалаврлар қандай билиши шарт бўлган барча талабларни мутахассислиги бўйича магистр янада юқори даражада бажариши керак. **Бундан ташқари у:** – иқтисодий география соҳасидаги касбий билимларини амалда қўллаши; – индивидуал ва гуруҳларда ишлаши; – фан ва техниканинг замонавий ривожланиш шароитларида география соҳасидаги янги билимларни тезкор эгаллаши; – иқтисодий география соҳасида тезкор қарорлар қабул қилиши; – иқтисодий география соҳасидаги амалий, дастурий воситаларини география амалиётида қўллаши; – билим ва маҳоратларидан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқариш сифатини таъминлаш ва уларни бошқаришда қўллаши; – иқтисодий география соҳасидаги фаолияти натижаларини тўғри баҳолай олиши; – мустақил равишда илмий-тадқиқот олиб бориш, социологик тадқиқотлар ўтказа олиши; – илмий ҳамда илмий-техник адабиётларни ўрганиш, тизимли мустақил таҳлил тайёрлаш ва тадқиқот мавзуларига хулосалар бера олиши; – илмий-тадқиқот натижаларини умумлаштириш, замонавий ахборот-коммуникацион технологияларини қўллаган ҳолда илмий нашрларни тайёрлаши;

		– замонавий педагогик ва ахборот коммуникацион технологиялар, ўқув тарбиявий фаолиятнинг интерактив методларини қўллаган ҳолда педагогик фаолиятни олиб бориши; – махсус фанларни ўқитиш методикасидан фойдаланиш ва уларни такомиллаштириши; – мутахассислик фанлари бўйича маъруза, амалий машғулотларини олиб бориши, ўқув-таништирув, ишлаб чиқариш амалиётлари ва социологик сўровларга раҳбарлик қилиши; – ўқув-услубий кўрсатмалар, маъруза матнлари, амалиёт машғулотларидан қўлланмалар, тарқатма материаллар, ўқув ишчи фан дастурларини, календар режа, талабалар билимини рейтинг назорати жадвалини тузиши ва бошқа ўқув-услубий ҳужжатларни тайёрлаши; – талабалар билимини назорат қилишда рейтинг тизими Низомидан тўғри фойдаланиши; – ўз мутахассислик фаолияти ва бошқа турдош касбларга самарали мослаша олиши керак.
5А140603	Геодемография	География таълим йўналиши бўйича бакалаврлар қандай билиши шарт бўлган барча талабларни мутахассислиги бўйича магистр янада юқори даражада бажариши керак. **Бундан ташқари у:** – геодемография соҳасидаги касбий билимларини амалда қўллаши; – индивидуал ва гуруҳларда ишлаши; – фан ва техниканинг замонавий ривожланиш шароитларида геодемография соҳасидаги янги билимларни тезкор эгаллаши; – геодемография соҳасида тезкор қарорлар қабул қилиши; – геодемография соҳасидаги амалий, дастурий воситаларини амалиётда қўллаши; – билим ва маҳоратларидан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқариш сифатини таъминлаш ва уларни бошқаришда қўллаши; – геодемография соҳасидаги фаолияти натижаларини тўғри баҳолай олиши; – мустақил равишда илмий-тадқиқот олиб бориш, социологик тадқиқотлар ўтказа олиши; – илмий ҳамда илмий-техник адабиётларни ўрганиш, тизимли мустақил таҳлил тайёрлаш ва тадқиқот мавзуларига хулосалар бера олиши; – илмий-тадқиқот натижаларини умумлаштириш, замонавий ахборот-коммуникацион технологияларини қўллаган ҳолда илмий нашрларни тайёрлаши; – замонавий педагогик ва ахборот коммуникацион технологиялар, ўқув тарбиявий фаолиятнинг интерактив методларини қўллаган ҳолда педагогик фаолиятни олиб бориши; – махсус фанларни ўқитиш методикасидан фойдаланиш ва уларни такомиллаштириши; – мутахассислик фанлари бўйича маъруза, амалий машғулотларини олиб бориши, ўқув-таништирув, ишлаб чиқариш амалиётлари ва социологик сўровларга раҳбарлик қилиши;

		– ўқув-услубий кўрсатмалар, маъруза матнлари, амалиёт машғулотларидан қўлланмалар, тарқатма материаллар, ўқув ишчи фан дастурларини, календар режа, талабалар билимини рейтинг назорати жадвалини тузиши ва бошқа ўқув-услубий ҳужжатларни тайёрлаши; – талабалар билимини назорат қилишда рейтинг тизими Низомидан тўғри фойдаланиши; – ўз мутахассислик фаолияти ва бошқа турдош касбларга самарали мослаша олиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Сейсмология институти геоэкология лабораторияси мудири г.ф.д. В. Рафиқов

ТДПУ География ўқитиш методикаси кафедраси мудири г.ф.н. Н.Алимкулов

ПРИМЕРНЫЙ УЧЕБНЫЙ ПЛАН МАГИСТРАТУРЫ НА ОСНОВЕ СРАВНИТЕЛЬНОГО АНАЛИЗА ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ "5А140602-География"						
№	**Национальный Университет Узбекистана (Узбекистан)**	**Universität Ausburg (Germany) Университет Аугсбург (Германия)**	**University of Tsukuba (Япония)**	**Universität Heidelberg (Germany) Университет Гейдельберг (Германия)**	**Национальный Университет Узбекистана (Узбекистан)**	**Обоснование предлагаемых дисциплин**
	Магистр - География - действующий	**Магистр - Master Geographie**	**Магистр -MA Geography**	**Магистр - Master Geographie**	**Магистр - География - проект**	
	www.nuu.uz	uni-augsburg.de	http://www.life.tsukuba.ac.jp/en/programs/chikyukagaku/index.html	http://www.uni-heidelberg.de/courses/prospective/academicprograms/geographie_master_en.html	www.nuu.uz	
	Предмет	**Предмет**	**Предмет**	**Предмет**	**Предмет**	
Общеметодологические дисциплины						
1=6	Предметы первого блока	-	-	-	Предметы первого блока	
Дисциплины специальности						
7	Учение о геосистемах	Физическая география I Физическая география II			Учение о геосистемах	Геосистемы - основной объект географических исследований во всём мире, начиная с 1950-х годов (парадигма немецко-американского географа Шефера); учение о геосистемах - один из основных теоретических предметов с устойчивым наименованием.
8	Прикладное ландшафтоведение	Прикладное ландшафтоведение		Ландшафтная планировка	Ландшафтная планировка	Новое название отражает практическую направленность данного предмета на подготовку специалистов, которые должны уметь разрабатывать ландшафтную планировку территории
9	Географические основы взаимоотношения человека и природы	Стратегия природопользования			Стратегия природопользования	Стратегия природопользования может изучаться отдельно, так как физическая география исследует географические закономерности природных процессов, а, как известно, природные и общественные процессы имеют разнокачественный характер

10	История и методология географии	Физическая география I Физическая география II Человеческая география I Человеческая география II		1. Исследования Физическая география 1 - специализированное содержание Физическая география 2. Исследования Физическая география 2 - исследовательский форум Физическая география 3. Исследования Физическая география 3 - Малая 1. Исследования человеческого География 1 – человек и география 2. Исследования человеческого География 2 - исследовательский форум человек и география 3. Исследования человеческого География 3 - Малый исследовательская группа человек и география исследовательская группа Физическая география	Методология географической науки	Методология физической и экономической и социальной географии может изучаться отдельно, так как физическая география изучает физико-географические закономерности географической оболочки, экономическая и социальная география исследует географические закономерности общественных процессов, а, как известно, природные и общественные процессы имеют разнокачественный характер; в отличие от природной ветви географии - физической географии - общественная ветвь географии в разных странах именуется по разному, в англоязычных странах и в Германии назывется социальной или человеческой географией, а в Узбекистане официально принятое название - Экономическая и социальная география.
11	География сервиса			География биомедицины и глобальное здоровье	Медицинская география и глобальное здоровье	Медицинская география - быстро развивающаяся за рубежом и актуальная для нас ветвь системы географических знаний.
Курсы по выбору						
14=16						
Научная деятельность						
4.1	Научно-исследовательская работа и подготовка магистерской диссертации					
4.2	Научно-педагогическая работа					
4.3	Квалификационная практика					
Комментарии						

	4212 часов за 2 года	3978 часов за 2 года	3916 часов за 2 года	3978 часов за 2 года	4212 часов за 2 года	
	Магистратура даёт фундаментальные и практические знания по определённой специальности. Подготовка магистров по определённым специальностям осуществляется на основе предложений заказчиков кадров в учреждениях высшего образования, прошедших государственную аккредитацию. Магистров готовят ведению самостоятельной научно-исследовательской, научно-педагогической и профессиональной деятельности, получению дополнительного профессионального образования в системе переподготовки и повышения квалификации кадров.	Эти курсы разработаны, чтобы дать широкую подготовку в области географии. Подготовка магистров по определённым специальностям осуществляется на основе предложений заказчиков. Они готовят специалистов в области физической и человеческой географии, а также прикладной географии, ландшафтоведения и разработки стратегии рационального природопопльзования. Географы Аугсбургской школы традиционно сильны в геоэкологических и геоботанических исследованиях, а также в теории штандорта и изучении проблем размещения отдельных промышленных предприятий, что отражено в наименованиях курсов магистратуры.	Программа магистратуры в области наук о Земле ставит своей целью дать пирокий спектр передовых знаний в области наук о Земле. Она обеспечивает фундаментальные знания и практические навыки в качестве необходимого условия для дальнейшего изучения в докторской программе и профессиональной жизни. Эта программа содержит два блока: Геоэкологические науки и эволюция наук о Земле. Первый состоит из восьми исследовательских областей (демография, страноведение, геоморфология, гидрология, науки об атмосфере, географическая информационная наука, наземная система круговорота воды и атмосферы-океана), а второй состоит из семи областей исследований (палеобиологическая наука, палеогеосферная наука, геодинамика, геология планетарных ресурсов, петрология, минералогия и геонаука конденсированных	Эти курсы разработаны, чтобы дать широкую подготовку в области географии, ландшафтной планировки, физической и человеческой географии широкого профиля, геоинформатики. Подготовка магистров по определённым специальностям осуществляется на основе предложений заказчиков. Факультет готовит специалистов в области прикладной географии по размещению отраслей народного хозяйства с учетом охраны окружающей среды, имеющей большое медико-географическое значение. Программа курса отражает специфику географической школы: особое внимание уделено изучению ландшафтов, географии населения, географии здоровья, разработке информационных методов исследования.	Магистратура даёт фундаментальные и практические знания по данной специальности. Подготовка магистров по определённым специальностям осуществляется на основе предложений заказчиков кадров в учреждениях высшего образования, прошедших государственную аккредитацию. Магистров готовят ведению самостоятельной научно-исследовательской, научно-педагогической и профессиональной деятельности, в области физической и социально-экономической географии с учетом современных требований по эколого-экономическому обоснованию использования природных ресурсов.	
Предложения:						
По второму блоку:						
1. Сохранить предмет "Учение о геосистемах"						
2. Изменить предмет "Прикладное ландшафтоведение " на предмет "Ландшафтная планировка".						
3. Заменить предмет «Географические основы взаимоотношения человека и природы» на "Стратегия природопользования"						
4. Изменить предмет "История и методология географии" на предмет "Методолгия географической науки"						
5. Заменить предмет «География сервиса» на "Медицинская география и глобальное здоровье"						